

Zes doodskisten en een orgie van Rammstein

De lijst prijzen die regisseur Ivo van Hove (60) al in binnen- en buitenland kreeg voor zijn werk, is bijna eindeloos. Daarom dat het best bijzonder is dat zijn voorstelling 'Les damnés' na volle zalen in Parijs en New York nu eindelijk ook in eigen land speelt.

MAGALI DEGRANDE

Ivo van Hove terug thuis met oorlogs- en familiedrama 'Les damnés'

T'Les Damnés' speelt nog tot en met 21 september in de Stadsschouwburg in Antwerpen. Tickets via De Singel
★★★★☆

Les damnés werd oorspronkelijk drie jaar geleden gecreëerd voor het Parijse theaterbastion Comédie Française, dat al 23 jaar niet meer op het Theaterfestival in Avignon had gestaan. Ivo van Hove, die eind 2015 nog met David Bowie samenwerkte, gaf zichzelf voor dat doel de uitdaging om aan de slag te gaan met een niet erg vanzelfsprekend verhaal: het filmscenario van de gelijknamige Duits-Italiaanse oorlogsfilm van Luchino Visconti uit 1969. Al is oorlogsfilm niet helemaal het juiste woord: het verhaal eindigt nog voor de Tweede Wereldoorlog goed en wel losbarst, maar draagt wel de spanning in zich van het opkomende naziregime.

Het duistere drama begint in februari 1933, op de dag waarop een Nederlandse communist het Rijksdaggebouw in Berlijn in brand steekt. De adellijke familie Von Essenbeck, die samenkomt voor de verjaardag van de paterfamilias Joachim (rol voor Didier Sandre), voelt dat ze haar staalimperium in de Ruhr veilig moet stellen voor de opkomende spanningen. Maar al snel komt aan het licht dat niet ie-

deren in de familie dezelfde politieke voorkeuren heeft. Kan een alliantie met de nazi's hen redden? Joachim, die zijn oudste zoon verloor in de Eerste Wereldoorlog, weigert dat resoluut te overwegen en moet dat diezelfde nacht nog met de dood bekopen.

Laatste doodsureut

Daarmee is de toon gezet: op de scène staan zes lege doodskisten, en Joachim is de eerste die er één mag uitkiezen om in te gaan liggen. De moord op de familie vader wordt niet getoond, maar net als de andere vijf doden die nog zullen vallen, krijgt hij in zijn kist een camera mee die de laatste doodsureut filmt en meteen ook live projecteert.

Hoe zwart ook: alle doden die vallen – of ze nu zelfmoord plegen of vermoord worden in concentratiekamp Dachau – krijgen door die korte scène, en door tegelijk telkens het zaallicht aan te knippen, een soort eigen, mooi en sereen ritueel. Een ritueel, dat op een bevreemdende manier haast een rustpunt vormt in een verder woelige familiechroniek.

Van Hove werkte eerder al met live opnamen, dus dat voelt op zich niet nieuw: wél lijkt hij alsmáar vlotter te worden in de variatie ermee: voor deze

Les damnés wisselt hij af met historische archiefbeelden, zoals bijvoorbeeld die van de branden de Rijksdag en speelt hij ook met kleur en zwart-wit. De zwart-witbeelden zijn daarbij steeds de voorbode voor iets kwaads, zoals kleinzoon Martin Von Essenbeck (knap gespeeld door Christophe Montenez) die zijn Joodse buurmeisje Lisa verkracht – overigens ook echt gespeeld door een zeventienjarige meisje. Dat Van Hove die confronterende passages niet uit de weg gaat, weten we nog van zijn bewerking van het razend populaire boek *Een klein leven* waarin hij zelfverminking en misbruik ook niet schuwde op scène. Toch zijn de speliertjes met het camerawerk ook irritant. Beelden omzetten in kleurenregiet, dat hoeft echt niet.

Verrassende scène

Les damnés hangt aan een met drama en bevat rake dialogen. Maar behalve de sterfscènes krijgt het publiek zelden verrassende scènes te zien. Jammer. De wel heel aparte manier om de Nacht van de Lange Messen in beeld te brengen, als een soort uitbundige orgie van Rammstein, bier en bloed, vormt de uitzondering. Blij word je er niet van, maar Van Hove heeft het duidelijk nog steeds in zich om goede stukken te maken. Al hadden we na de extreem lovende recensies uit het buitenland, toch nog net dat ietsje meer verwacht.

De Nacht van de Lange Messen
is een van de hoogtepunten
van de voorstelling.